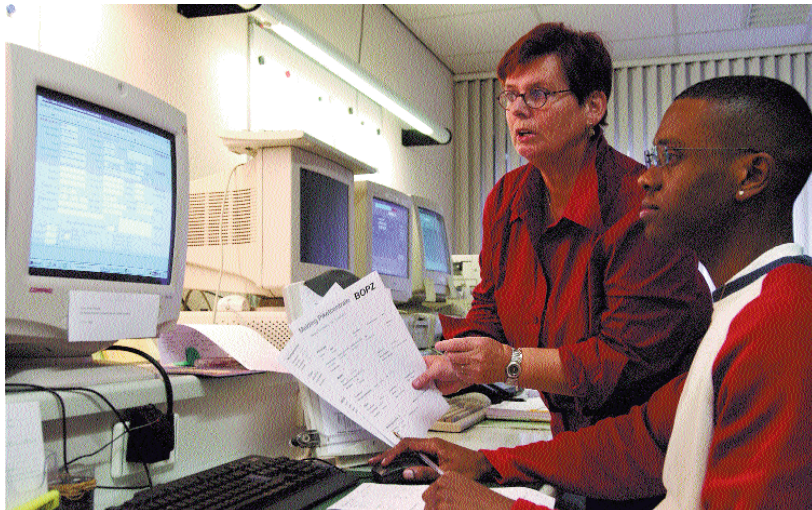

Ondanks protocol nog veel knelpunten bij strafpiket

Het 'Protocol rechtsbijstand strafpiket Rotterdam' heeft nog lang niet alle knelpunten bij het strafpiket kunnen wegnemen. Dat blijkt uit een evaluatie van het protocol, uitgevoerd door onderzoekers van de Erasmus Universiteit Rotterdam.

In het protocol hebben het Openbaar Ministerie, de politie, de Raad voor de Rechtsbijstand, het kabinet van de rechter-commissaris en de Orde van Advocaten in Rotterdam afspraken gemaakt die moeten bijdragen aan het goed functioneren van het strafpiket. Zo moet de politie een in verzekeringstelling 'ogenblikkelijk' melden aan de piketcentrale, zodat een advocaat zo spoedig mogelijk in actie kan komen. Het protocol trad op 1 januari 2002 in werking. Den Haag en Dordrecht hebben inmiddels een soortgelijk protocol.

De onderzoekers hebben zich in hun rapport geconcentreerd op de knelpunten. Met de meldingsplicht van de politie blijkt het niet in alle gevallen even goed gesteld. 'Er kan bij de politie niet genoeg op worden aangedrongen om zich te houden aan de afspraak die in het protocol is vastgelegd om de in verzekeringstel-

ling "ogenblikkelijk" te melden,' aldus de onderzoekers. In dat verband suggereren zij ook dat het tijdstip van aanhouding voortaan op het meldingsformulier moet worden vermeld. De advocaat weet dan precies hoe lang zijn cliënt al vastzit.

Het grootste knelpunt vanuit het perspectief van advocaten blijkt de wachttijd op het politiebureau. Vooral het gebrek aan spreekkamers op het bureau is hier debet aan. 'Het uitbreiden van het aantal spreekkamers is een voorziening die van hogerhand getroffen moet worden, maar de politie zou los daarvan binnen het bestaande kader ook meer kunnen doen. (...) De politie zou de advocaat reeds bij de telefonische afspraak kunnen informeren over de drukte en op het bureau zou in overleg met de advocaat naar andere oplossingen kunnen worden gezocht, zoals een gesprek in de cel of andere ruimtes.'

ADVOCAAT ONBEREIKBAAR

Ook piketadvocaten komen niet zonder kleerscheuren uit het onderzoek. Eerste probleem is de bereikbaarheid. 'Het komt geregeld voor, met name 's avonds en in het week-

mr. Oblomov

Meneer de deken,

Sinds een jaar ben ik advocaat-stagiair in het midden van het land, bij een middelgroot kantoor dat het komend jaar zal fuseren met een mij onbekend Engels kantoor. Afgelopen najaar bezocht ik het congres over arbeidsongeschiktheid en burn-out bij advocaten. Mijn patroon wist niet dat ik daar was, omdat ik hem had gezegd dat ik een begrafenis had van een familielid in de tweede graad. Dat excuus was helaas noodzakelijk omdat hij mij anders stellig geen toestemming had gegeven. De werkdruk laat dat niet toe.

Ik wil tegenover u allereerst kwijt dat uw toespraak op het congres voor mij het juiste hart onder de riem was. Uw advies om af en toe een zaak te weigeren, was profetisch. Het was net of u wist dat ik dat al enige tijd overwoog. Ik vreesde echter dat het een reden voor ontslag kon zijn. Mijn collega van de arbeidsrechtsectie, aan wie ik dat op *no name-basis* had voorgelegd, beweerde dat namelijk. Gelukkig weet ik nu beter.

De eerste keer was moeilijk. Het betrof een spoedeisende zaak van een belangrijke cliënt van mijn patroon. Er moest binnen een dag een contract worden opgesteld. Ik zei dat het niet ging.

'Waarom niet?' vroeg mijn patroon.

Ik mompelde dat ik 's middags naar de rechtbank moest.

'Wat moet je daar nou?', vroeg hij verwonderd.

Dat wist ik ook zo snel niet. Ik was er nog niet eerder geweest. Ik had natuurlijk gewoon 'nee' moeten zeggen. Paniek maakte zich van mij meester. Toen pas schoot me uw oproep te binnen om te doen als Oblomov. Ik herstelde mij onmiddellijk en keek mijn patroon gapend aan.

'Sorry', zei ik, 'waar had je het over?'

Dat hielp. Die middag heb ik hem niet meer gezien.

De volgende dag vroeg hij waar een bepaald dossier was dat hij aan mij had gegeven. Ik had de bureaustoel in de achterste stand gezet en lag met de voeten op mijn bureau een beetje te mijmeren. Ik zei hem dat hij me stoorde omdat ik in gedachten was verzonken. Hij zei op geïrriteerde toon dat hij het dossier nodig had. Daarop antwoordde ik dat ik dat begreep omdat hij er me anders niet naar zou hebben gevraagd.

Sindsdien gingen er enkele dagen voorbij zonder dat ik een zaak hoefde te weigeren. Er kwam namelijk helemaal geen zaak meer.

De vrije uurtjes nam ik te baat om *Oblomov* nog eens goed door te lezen. Het liep niet zo best met hem af. Gisteren heb ik mijn patroon daarom maar gevraagd of hij misschien een leuk zaakje voor me had.

Ik hou u op de hoogte.

Uw 'dienstwillige'
mr. Oblomov

end, dat de dienstdoende advocaten niet bereikbaar zijn, of wel bereikbaar zijn maar reageren alsof ze om een gunst gevraagd wordt,' schrijven de onderzoekers. Ook hebben parkepolitie, het kabinet van de rechter-commissaris en advocaten zelf de indruk dat sommige (andere) advocaten 'onvoldoende gekwalificeerd en gemotiveerd zijn'.

Een tweede kwestie is het bezoek aan de cliënt, dat volgens het protocol binnen vier uur na ontvangst van de melding van invezekeringsstelling zou moeten plaatsvinden. In bijna

de helft van de gevallen is dat, volgens door de advocaten zelf verstrekte informatie, niet gebeurd. De onderzoekers bevelen dan ook aan dat op de politiebureaus het tijdstip van bezoek van de advocaat wordt geregistreerd, hetgeen kan worden teruggemeld aan de piketcentrale.

Derde probleem is het overnemen en waarnemen van zaken. Veel piketadvocaten verkeren in de veronderstelling dat het laten waarnemen bij de voorgeleiding voor de rechter-commissaris niet meer mogelijk is, maar dat men in dat geval de reserve-

piketadvocaat moet inschakelen. Dit staat echter niet in het protocol. 'Daarin staat weliswaar dat wanneer de dienstdoende advocaat de zaak niet kan aannemen, hij de reservepiketadvocaat in kennis moet stellen, maar over de voorgeleiding voor de rechter-commissaris staat er dat hij zich in bijzondere gevallen mag laten vervangen door andere tot de regeling toegelaten advocaat, wat dus ook een kantoorgenoot kan zijn.'

Voor de toekomst denken de onderzoekers aan verdere automatisering. Er zou een database moeten komen,

beheerd door de piketcentrale, met daarin alle relevante informatie over verdachten. Overplaatsingen, de naam van de advocaat en tijd en plaats van voorgeleiding zouden voortdurend door partijen moeten worden bijgehouden. 'Met een dergelijk systeem zal in hoge mate een einde gemaakt kunnen worden aan de problematische informatiestromen van dit moment. Een bijkomend voordeel is dat het voortdurende monitoring van het gehele proces, en ieders bijdrage daaraan, mogelijk maakt.' (LW)

Berichten uit het notariaat

mr. E.E. Minkjan, bestuurssecretaris KNB

Verordeningen beroepsorganisatie slechts marginaal getoetst

Justitie mag de verordeningen van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) slechts marginaal toetsen. Dat heeft de Rechtbank Den Haag op 14 oktober 2002 beslist en Justitie heeft daarin berust. Deze uitspraak over de omvang van de toetsing van de verordeningen is ook voor de Orde interessant. Uit de beslissing kan worden afgeleid dat Justitie ook de verordeningen van de Orde slechts marginaal mag toetsen.

De KNB is op 1 oktober 1999 veranderd van een vereniging in een publiekrechtelijke beroepsorganisatie. Zij heeft in het daaropvolgende jaar dertien verordeningen vastgesteld, over onder meer stage, beroepsopleiding, permanente opleiding, administratie, protocol en interdisciplinaire samenwerking. Ook de beroeps- en gedragsregels zijn in een verordening vastgelegd. De Minister van Justitie moet volgens art. 91 Wet op het notarisambt (Wna) de verordeningen van de KNB goedkeuren. Hij toetst daarbij op strijd met het recht of het algemeen belang, criteria genoemd in art. 89 Wna en 10:27 Awb, en of de verordeningen voldoen aan de eisen van art. 89 Wna. Dit artikel is gebaseerd op het rapport-Cohen van 1995 over het domeinmonopolie van de advocatuur en het bepaalt dat verordeningen slechts mogen worden vastgesteld over onderwerpen waarvan de Wna regeling voorschrijft, zij mogen geen verplichtingen of voorschriften bevatten die niet noodzakelijk zijn voor verwezenlijking van het doel dat met de verordening wordt beoogd en zij mogen de marktwerking niet onnodig beperken.

Tegen een weigering van de goedkeuring kan de KNB in beroep gaan bij de rechtbank (art. 8:1, derde lid, onder a Awb). Justitie toetst ook de verordeningen van de Nederlandse Orde van Advocaten, maar dat gebeurt achteraf. Tegen een vernietiging van een verordening kan de Orde geen beroep op grond van de Awb instellen (art. 8:4, onder a Awb). Dit verschil is een raadsel.

Justitie heeft de verordeningen getoetst aan de nieuwe, mede aan 'Cohen' ontleende criteria, en dat was een beetje wennen. Alle dertien verordeningen heeft Justitie goedgekeurd, met uitzondering van enkele bepalingen, die volgens haar niet strikt nodig waren voor het doel. De KNB is daartegen in beroep gegaan.

Volgens de rechtbank ging Justitie inderdaad te ver. Zo mag de KNB bepalen dat de notaris zich niet door de opdrachtgever of door andere bij de rechtshandeling betrokkenen van zijn geheimhoudingsplicht mag laten ontslaan. (Justitie vond de bepaling overbodig, omdat die al uit de wet zou blijken.) En zo mag de KNB bepalen dat de notaris zich moet onthouden van handel en actieve belegging in registergoederen en aandelen. (Justitie vond dit verder gaan dan de Wet op het notarisambt, die hierover ook al iets regelt.)

Op twee punten was de rechtbank het eens met Justitie. Het belangrijkste gesneuvelde voorschrift is de bepaling dat de notaris in elke voor het publiek toegankelijke locatie van zijn kantoor zou moeten zorgen voor een volledige ambtsbediening. De rechtbank vond evenals Justitie dat de KNB daarbij ten onrechte een beperking oplegt aan het vestigen van bijkantoren, met name door alleenzittende notarissen. De uitdrukking 'alleenzittend' kan overigens verwarrend zijn, want in de zogenoemde eenmanspraktijk van de alleenzittende notaris plegen ook een paar kandidaat-notarissen en notariële medewerkers (klerken), administratieve en secretariële medewerkers werkzaam te zijn. Volledige ambtsbediening zou betekenen dat de notaris zelf voor het overgrote deel van de kantooruren overal aanwezig zou moeten zijn om akten te kunnen passeren.